

METROLOGIK TA'MINOTNING ISHLAB CHIQRISHDAGI O'RNI

Anafiyeva Shalola Ubaydullo qizi

Stajyor-o'qituvchi, Andijon davlat texnika insituti

Mamasidiqov Jamoliddin Shavkatbek o'g'li

4-kurs talaba, Andijon davlat texnika insituti

Annotatsiya: *Ushbu maqolada metrologik ta'minotning ishlab chiqarish jarayonlaridagi ahamiyati va roli tahlil qilinadi. Metrologiya va o'lchov vositalarining ishlab chiqarish sifatini nazorat qilishdagi funksiyalari, mahsulot sifati va samaradorlikni ta'minlashdagi o'rni ko'rib chiqiladi. Shuningdek, zamonaviy metrologik vositalar va tizimlarning ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirishga ta'siri ham tahlil qilinadi. Maqola metrologik ta'minotni takomillashtirish orqali ishlab chiqarish samaradorligini oshirishga oid tavsiyalarni o'z ichiga oladi.*

Kalit so'zlar: *metrologik ta'minot, ishlab chiqarish, o'lchov vositalari, mahsulot sifati, sifat nazorati, ishlab chiqarish samaradorligi, metrologiya.*

Zamonaviy ishlab chiqarish jarayonlarining samarali va sifatli bo'lishi ko'plab omillarga bog'liq bo'lib, ulardan biri metrologik ta'minotdir. Metrologiya — o'lchash fanining amaliy qo'llanilishi bo'lib, ishlab chiqarishda mahsulotlarning aniqligi, sifatini va ishonchliligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Har qanday ishlab chiqarish korxonasida mahsulot va jarayonlarni standartlarga mos ravishda boshqarish, sifat nazoratini o'rnatish metrologik ta'minot orqali amalga oshiriladi. Shu sababli metrologik vositalar va usullarni to'g'ri tanlash, ulardan samarali foydalanish — ishlab chiqarish samaradorligi va mahsulot raqobatbardoshligini oshirishda hal qiluvchi omil hisoblanadi. Ushbu maqolada metrologik ta'minotning ishlab chiqarishdagi roli, uning sifat va texnologik jarayonlarga ta'siri batafsil ko'rib chiqiladi.

Tanlangan mavzuning dolzarbligi ishlab chiqarish vazifalarini takomillashtirish va shuning uchun ishlab chiqarishni metrologik qo'llab-quvvatlashni rivojlantirish zarurati bilan bog'liq. Maqolada ishlab chiqarilayotgan mahsulot sifatini baholashning ishonchliligi maqsadida metrologik ta'minotning zamonaviy rivojlanishi masalalari ko'rib chiqiladi. Asosiy masalalar ta'kidlandi, ularning echimi, shu jumladan mas'uliyatli tuzilmalarning ishtiroki tufayli metrologik ta'minotning rivojlanishiga ta'sir qiladi va shu bilan yuqori sifatli mahsulotlar ishlab chiqarishni ta'minlaydi.

Mahsulotning yuqori sifatiga erishishda ishlab chiqarishni metrologik ta'minlash katta ahamiyatga ega. O'lchov natijalarining ishonchliligi va tasdiqlanishi ko'p jihatdan o'lchov vositalarini to'g'ri tanlashga bog'liq. Metrologik qo'llab-quvvatlash, hozirgi vaqtda tashkilotda samarali texnologik jarayonlarni yaratish uchun faol funktsional vosita bo'lib, ishlab chiqarilgan mahsulotlarning sifatini ishonchli baholash va nazorat qilishni ta'minlaydigan ishlab chiqarish vazifalarini takomillashtirishga qaratilgan. [1]

Ishlab chiqarishda metrologik qo'llab-quvvatlashning yangi vazifalari o'lchovlar natijalarini oladigan va ishlatadigan texnik-tashkiliy ishlar majmuasi hisoblanadi.

Yuqori sifatli mahsulotlarni metrologik ta'minlashga qaratilgan ushbu ishlarga quyidagilar kiradi:

- o'lchovlar, sinovlar, nazorat paytida baholanishi kerak bo'lgan materiallar, mahsulotlar, jarayonlar parametrlari nomenklaturasini tanlash;
- o'lchov, sinov va nazorat natijalarining aniqligi (ishonchliligi) ko'rsatkichlarining nomenklaturasini va raqamli qiymatlarini, ularni taqdim etish shakllarini tanlash, ushbu natijalar mo'ljallangan muammolarni maqbul hal qilishni ta'minlash;
- oldingi ikkita muammoni hal qilish natijalarining aniqligini nazorat qilish uchun dizayn, dizayn va texnologik hujjatlarning metrologik ekspertizasi;
- o'lchash, sinov va nazorat qilish jarayonlarini rejalashtirish, o'lchash, sinov va nazorat qilish metodikalarini ishlab chiqish va metrologik attestatsiyadan o'tkazish; – o'lchash, sinov va nazorat jarayonlarini tegishli texnik vositalar bilan ta'minlash;
- texnik vositalarni yaxshi holatda saqlash;
- o'lchovlar, sinovlar va nazoratni amalga oshirish, ularning natijalarini qayta ishlash;
- metrologiya xizmatlari xodimlarini va o'lchash natijalarini olish ishlari bilan bog'liq bo'linmalar xodimlarini metrologik malakasini o'qitish va oshirish; [2]
- buxgalteriya hisobining ishonchliligini ta'minlash va moddiy boyliklar va energiya resurslaridan foydalanish samaradorligini oshirish. [3] mamlakatdagi metrologiyaning hozirgi holati ko'plab omillar bilan tavsiflanadi. Hozirgi vaqtda, xuddi 10 yil oldin bo'lgani kabi, metrologik ta'minot bo'yicha quyidagi savollar mavjud, afsuski, ular juda sekin hal qilinmoqda. - ishlab chiqarish korxonalarining, xususan, mashinasozlik sohasidagi qisqarishi munosabati bilan korxonalarning metrologik xizmatlari soni va sonini kamaytirish yoki boshqa sohalardagi korxona mutaxassislariga vazifalarni o'tkazish.

Avtomobilsozlik korxonasida metrologik ta'minotni metrologiya xizmati tashkil etilgan bo'lib, uning tarkibiga 8 kishi kiradi: xizmat boshlig'i, muhandis - metrolog 2 kishi va laborantlar 5 kishi. Metrologiya xizmati metrologiya sohasidagi

normativ-texnik hujjatlar asosida ishlarni amalga oshiradi. Vazifalarga quyidagilar kiradi: 1) ishlab chiqarish samaradorligi darajasini, texnik darajasini, shuningdek korxona tomonidan bajariladigan boshqa ishlarni oshirishga qaratilgan zamonaviy o'lchash usullari va vositalarini amaliyotga joriy etish. 2) nazorat ostida bo'lgan o'lchash vositalarini tekshirish, kalibrlash va ta'mirlashni tashkil etish va amalga oshirish, tekshirish uchun o'lchash vositalarini o'z vaqtida taqdim etish. 3) o'lchovlarning birligi va zarur aniqligini ta'minlash, ishlab chiqarishni metrologik qo'llab-quvvatlash darajasini oshirish tashkilotda sifat menejmenti tizimi ishlab chiqilganligi, hujjatlashtirilganligi, joriy etilganligi va doimiy ravishda yangilanib turishi muhim ahamiyatga ega, uning doirasida sifat siyosati va maqsadlari, jarayonlar va standartlar metrologiya, bajarilgan ishlarning sifatiga muvofiqligini ta'minlash belgilangan talablarga javob beradi talablar.

Tashkilotdagi xulosalar metrologiya xizmatiga katta ahamiyat beradi, chunki noto'g'ri ma'lumot olish noto'g'ri qarorlarga, mahsulot sifatining yomonlashishiga, baxtsiz hodisalarga olib keladi, bu esa foyda yo'qotishiga olib keladi. Metrologiya mahsulotlar, tovarlar va xizmatlarning raqobatbardoshligini oshirishda katta rol o'ynaydi.

Adabiyotlar

1. Алексеева, Е. П. Проблемы и решения метрологического обеспечения промышленных предприятий / Е. П. Алексеева, Г. Н. Мигачева. — Текст: непосредственный // НАУЧНЫЙ АСПЕКТ. — 2015. — № 1. — С. 195–204.
2. Ардышева, А. А. Подтверждение компетентности метрологических служб как необходимое условие развития предпринимательства / А. А. Ардышева, Е. А. Жирнова. — Текст: непосредственный // Решетневские чтения. — 2016. — № 20. — С. 344–345.
3. Грановская, Н. В. Метрологическое обеспечение производства / Н. В. Грановская, В. И. Горн. — Текст : непосредственный // Исследования молодых ученых : материалы XI Междунар. науч. конф. (г. Казань, июнь 2020 г.). — Казань : Молодой ученый, 2020. — С. 14-16.